

REFERAT fra møte i Fagrådet for Laks og Sjørret i Skagerrak/Oslofjord avholdt i Statens Hus i Moss 29.09.2011

Foruten leder Leif R. Karlsen møtte:

- Christian Geving, Fylkesmannen i Vestfold
- Erik Garnås, Fylkesmannen i Buskerud
- Håvard Hornnæs, vassdragsforvalter, Fylkesmannen i Østfold
- Ingar Aasestad, Norske Lakseelver
- Hjalmar Eide, NJFF
- Tommy Olsen, sekretær Fagrådet
- Ole Skipstad, Hvaler lensmannskontor
- Carl Fjærbæk, Norges fritids- og småfiskerlag
- Petter Bryng, Norges fritids- og småfiskerlag

Innledning

Leder ønsket velkommen og forklarte at møtet først og fremst har mål om å komme fram til en felles uttalelse til lakseforvaltningen for neste år. Direktoratet for Naturforvaltning skal fastsette fiskeregler for fisket atter anadrome laksefisk både i sjøen og i vassdragene i 2012. Fylkesmennene skal fremdeles ha en sentral rolle i elvereguleringene, og skal drøfte forslag til eventuelle endringer både i sjø og elv i de lokale fagrådene.

På møtet vil bl.a. hovedpunktene i ny rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltningen bli gjennomgått, og eventuelle behov for endringer i regelverket i lakseregion Østlandet vil bli diskutert. Fagrådet fungerer i denne forbindelse som råd for lakseregion Østlandet.

På forhånd har Fylkesmennene innhentet informasjon fra lokale foreninger om laksevassdrag, mens det for dette møtet dreier seg særlig om sjøfisket, derfor er også representanter for sjølaksefiskerne representert ved Carl Fjærbæk og Petter Bryng. I tillegg er fiskeforvalterne i fylkene innen lakseregionen også innkalt.

Leder uttrykte videre en forsiktig forhåpning om at det heretter blir reguleringer for lengre perioder enn for ett år av gangen, slik det har vært, kanskje heller tre eller fem år. Det ble uttrykt et sterkt ønske om at forskriften bør være ferdig i god tid før sesongstart.

Sak 1: Referat fra forrige møte

Dette ble gjennomgått av sekretær, det var ingen kommentarer til det.

Sak 2: Rapport fra vitenskapelig råd

Den omfattende og grundige rapporten fra det nasjonale vitenskapelige råd danner hovedgrunnlag for lakseforvaltningen i Norge, og rapportens hovedpunkter ble gjennomgått av leder, særlig med fokus på Region Østlandet. Det finnes forøvrig også en kortversjon av rapporten. Rapportene ligger på nettet www.vitenskapsradet.no Fagrådet vil legge den ut på sine nettsider.

Fagrådet har frist til 7. oktober på å komme med en felles uttalelse, og da om reguleringen i sjø. Høringsfristen som DN har satt for hele landet er 20. des. 2011. Videre skal uttalelsene drøftes under møte i nasjonalt lakseråd 10. feb. 2012. Deretter skal DN legge fram en endelig innstilling til MD innen 25. feb. 2012, og målet for hele prosessen er å vedta forskriften en gang i mars samme år.

Målet er en felles forskrift for hele landet, men at det er rom for lokale reguleringer innefor denne rammen der det er nødvendig.

Det vil komme en elektronisk versjon av forskriften for alle vassdrag der man via nettet skal kunne klikke på en elv og kunne få opp regler for det enkelte laksevassdrag.

Når det gjelder den nordatlantiske laksestammen ser det bedre ut i Nordeuropa enn i Søreuropa og i Canada. På Grønland og Færøyene er bestandene på lavmål.

Den Nordatlantiske laksestammen er fortsatt å regne på historisk bunnivå, som er et fall i 75 % fra "normal tilstand". I Norge er dette tallet 50 %, og foreløpig er 45 laksebestander utryddet her i landet. Av de resterende 401 er 150 å regne som truet.

For å få mer innsikt i laksens sjøfase er det startet opp et prosjekt som ved hjelp av prøvofiske med trål skal se på postmoltens oppvekst i sjøen, og forsøke å finne ut mer om dens livsbetingelser i havet. Det knytter seg en del spørsmål til hvor mye som fanges under bifangst i trålefiske. Man vet lite om akkurat denne fasen i laksens liv, og håper dette skal bidra til mer kunnskap.

Selv om året 2010, og så langt 2011, viser en svak bedring for flere vassdrag er bestanden av laks i Norge fortsatt å betrakte som på historisk bunnivå. Fangstene er imidlertid regulert så strengt at gytebestansmålet ser ut til å være oppfylt i de fleste elvene, noe som må sees på som oppløftende. Overbeskatningen blir også sett på som liten, med unntak av Tanavassdragets øvre deler. Med til det generelle bildet høre det at laksen på vestlandet har problemer, spesielt Hardangerfjorden, og da trolig på grunn av mye lakselus, noe som også sjørreiten er rammet av på samme sted.

Laksebestandene i Norge er 59% redusert fra 1983 og 41% fra 1989, og det er særlig smålaks under 3 kilo som er redusert sterkt.

Rapporten tegner også et nasjonalt bilde der alt tyder på at oppnåelse av gytebestandsmål (GBM) ligger på 80%, der Hordaland er lavest med 50%, mens Rogaland og Sør-trøndelag ligger på 97%. Rapporten konkluderer med det i 2010 ikke er oppnådd GBM i 30% av vassdragene og at det i 20% av vassdragene ikke var et høstbart overskudd.

På østlandet, som er vår region er det ifølge rapporten ingen elver som er overbeskattet. Dette betyr av vi i praksis høster av overskuddet i naturen og det er nok

fisk igjen til gyting når sesongen er over. Det kan faktisk være slik at beskatningen kan økes, siden det er enighet om at en bestand tåler 35 %, og vi i dag ligger på ca 28 % av all laksen som siger inn blir fanget.

Når det gjelder hvilke faktorer som truer laksen ble særlig nevnt gyrodactylus, lakselus og miljøforhold i havet. I følge ferske rapporter fra havforskningens nottrekk i regi av Flødevigen meldes det om store mengder småtorsk. Enkelte hevder videre at det har vært lite dyreplankton i havet i de siste årene, og at dette er i ferd med å ta seg opp, noe som kan være gunstig for laksens første tid i havet.

Ifølge klimaforskerne kan det komme en periode med kjøligere vær, noe som trolig kan være positivt, noe som ble bekreftet av Carl Fjærbek, som i i år kun har funnet raudåte i magen på alle de 600 makrell han har fisket. Det meldes videre fra Fjærbek på Larkollen at det er svært lite lus på laksen, mens det på Vestfoldssiden ved Peter Bryng meldes om det motsatte, og da også vesentlige sårdannelser. Det er også mer lus på sjørreten i Vestfold. Fra notfiskerne ble det poengtert at fangstene trolig er rapportert med høy nøyaktighet, siden de fleste i dag driver på hobbybasis.

I vår region er det et par elver som det vitenskapelige rådet mener beskatningen bør reduseres i, dette er Numedalslågen og Åroselva. Ingen av de andre elvene bør redusere beskatningen i særlig grad.

Det nasjonale rådet har følgende anbefaling, sannsynligvis utfra føre var prinsippet:

Man ønsker

- redusert beskatning i Skienselva og Numedalslågen,
- moderat redusert beskatning i Åroselva
- ingen redusert beskatning i Glomma
- muligens litt økt beskatning i Enningdalseva

Det skal forøvrig bemerkes til Enningdalselva at en av tre lakser blir gjenutsatt, og at fisket med krokarn i Svinesund/Iddefjorden opphører fra og med 2012.

Sak 3: Årets laksesesong i sjø og elv

Det ble foretatt en kort oppsummering fra fiskeforvalterne i de ulike fylkene, som var samsvar med rapporter som tidligere var gitt.

Sak 4: Reguleringer i fisket etter anadrome laksefisk 2012, region Østlandet -fagrådets anbefaling til DN.

I vårt område er det tilsammen 7 laksebestander, der ingen pr i dag er utsatt for overbeskatning.

Det nasjonale rådet har laget to alternativer for kystfiskets regulering:

KYSTRÅD 1: Det er sannsynlig at forvaltningsmålene ikke er nådd og at beskatningen må reduseres betydelig

KYSTRÅD 2. Det er fare for at målene ikke er nådd og at beskatningen må reduseres moderat. (Vurdering basert på at alle bestandene teller likt)

Samtidig ber man om at det tas sosioøkonomiske hensyn med i vurderingen.

Carl Fjærbek bemerket her at det i 2010 ble tatt 2600 kilo fisk i sjøen i vår region, mens det i elvene ble tatt 24,5 tonn, altså grovt regnet ni ganger så meget i elvene som i sjøen. Det er videre et forvaltningsmessig prinsipp at en reduksjon i sjøen skal ledsages av en tilsvarende reduksjon i elvene.

Tidligere har det vært fremsatt at fisket i sjøen beskatter flere bestander "ukritisk", mens beskatningen i elvene er spesifikk. Det er i noen grad rikrig, men slik bildet er for Østlandet er det ingen stor statistisk mulighet for dette.

Ser man på utviklingen de siste årene er det grunn til å anta at beskatningen er på et nivå som bestandene kan tåle.

Det ble i sakens anledning påpekt av kystfiskerne at de betaler en avgift til grunneier, en festeavgift, og at med en ytterligere reduksjon i fisket vil det være mye jobb for lite fiske. Fiskeren som tidligere drev på Rauer har etter all sannynlighet gitt seg.

Sjølaksefisket i vår region har vært regulert som følger:

2003: 35 døgns fiske

2008: 20 døgns fiske

2010: 15 døgns fiske

2011: 15 døgns fiske innenfor tiden 20.06 – 18.07

Med de begrensninger som i utgangspunktet er lagt på fisket ser et samstemt Fagråd ikke at det er nødvending med ytterligere innskrenninger i sjøfisket, på samme måte som man ikke ser behovet for dette i vassdragene heller.

Man går derfor inn for å foreslå å fortsette med samme regime. Enn videre foreslår Fagrådet at fisketiden settes til å starte på første mandag etter 20. juni. Å fiske i hele uker vil gjøre at fisket blir mindre oppstykket av helgefredning og dermed mindre arbeidskrevende.

Forslaget blir dermed som følger fra Fagrådet:

2012: Det gis anledning til 15 døgns fiske f.o.m første mandag etter 20. juni og i løpet av fire uker deretter (d.v.s. fisketiden følger ukenummer).

Sak 5: Resultater fra fangstrapporing fra sjørrettfiskere

Fagrådet har utarbeidet en fangstdagbok som har vært delt ut til ihuga og ikke ukjente sportsfiskere, med formål å danne oss et bilde av bestandene i sjøen. 8 av disse leverte inn fiskeoppgave for den største delen av fjoråret. Praksisen er også tatt opp i Vestfold, men det er for tidlig med resultater.

Ser man rapportene fra Østfold under ett, er det en tendens at fiskerene fisker intensivt i en periode på noen uker, for så å legge fisket vekk en stund. Av de som rapporterte var det tydelig at graden av gjenutsetting var svært høy, av ca 300 fisk er bare 15 avlivet. Videre er snittstørrelsen god, noe over halvkiolen. Fiskelusforekomster var det lite av, med unntak av på høsten, da forekomsten var betydelig omkring Moss og Halden. Fagrådet vil komme tilbake med mer informasjon på nettet.

Hjalmar Eide NJFF fortalte at man nå arbeider med å utvikle en fiskebørs for Oslo, der fiskere skal kunne rapportere inn sine fangster. Lansering er satt til 1. mars.

Aktuelle parameter er:

- fangssted etter kommune
- fiskemetode
- antall avlivet eller gjenutsatt

Det hele skal kunne foregå via nettet. Fagrådet ser med forventning og spenning mot å se dette i funksjon, og håper dette skal kunne gi informasjon om fangstene i sjøen.

Sak 6: Regulering av sjørretfisket

Det knytter seg spenning til resultatene fra det årlige landnotfisket i regi av Havforskningens forskningsstasjon Flødevigen. I fjor var den en liten nedgang fra toppåret 2009, da forekomsten av sjørret var eventyrlig. Fangsten fra fjoråret tyder på at torsken kan få en ny vår, og sjørreten skjerpet konkurranse.

Fra Vestfold rapporteres om et eventyrlig isfiske på sjørret, noe som kan bety en fare for overfiske. Erik Garnås advarte mot å begrense vinterfisket sesongmessig, noe som fikk tilslutning fra møtet. Ingar Aasestad reiste spørsmål om en harmonisering av reglene på land med de fra is. Det samme gjelder forsåvidt fra båt.

Fagrådet kunne gjerne ønske seg en slik harmonisering av reglene.

Et annet emne som ble drøftet var nedsenkingpåbudet for garn.

Her ble Fagrådet enige om at dette heretter burde kunne gjelde fra 1. februar, altså en måned tidligere enn det gjør i dag.

Fagrådet så heller ikke at en slik endring skulle ramme noen andre fiskeaktiviteter i særlig grad.

Det ble drøftet en noe strengere regel for fiskefri sone ved munningen av sjørretbekker. I dag er det lov å fiske etter andre arter i fredningssonen, noe som gjør kontrollen svært krevende. I Sverige er det absolutt fredning for alt fiske i slike soner, og etter alt å dømme ville det være en fordel å innføre dette i Norge også.

Fagrådet går derfor inn for at det blir innført forbud mot alt fiske innenfor fredningssonen på 100 meter fra munningen til sjørretbekker.

I dag er minstemålet for sjørret 35 cm i sjøen, og i Iddefjorden 40 cm, harmonisert med svenske regler.

Av hensyn til å verne flere av gytehunnene foreslår fagrådet å heve minstemålesgrensen til 40 cm.

Sak 7: Sjøørretprosjekter i lakseregion Østlandet, kort orientering fra fylkene.

Erik Garnås, Buskerud:

I Drammen er det et samarbeid mellom sportsfiskere og Kirken for å styrke sjøretbestanden i Tjøsterudbekken, blant annet er det satt ut yngel og gjort en rekke tiltak for å bedre biotopen. Et rør på flere hundre meter skulle gjerne vært fjernet, men det er vanskelig leirgrunn og fisken ser ikke ut til å ha vanskeligheter med å passere.

Christian Geving, Vestfold: Et omfattende arbeid er innledet for å samle fakta på vassdrag i fylket. Her har man utarbeidet et eget registreringssjema og hatt hjelp av ekstern konsulent for å få en faglig solid forankring for arbeidet. Det er også satset på opplæring av lokale foreningsfolk til å utføre deler av registreringen. Målet er å samle fakta om alle kjente vassdrag i fylket.

Fagrådet ser med interesse på dette arbeidet og det er aktuelt å åpne for tilsvarende i andre fylker.

I løpet av høsten vil man legge fram en statusrapport, som igjen skal kunne presentere en prioritert tiltaksliste over hva som skal gjøres på habitat, vandring, overvåking, prøvefiske osv. I Omrebekken er det gjort et spesielt prosjekt med å legge ut gytegrus med full klaff, også til grunneieres store begeistring.

Videre søker man å linke sjøørret mot vanndirektiv arbeidet, og i mangel av noen andre fellesnevner forsøkt å bruke sjøret til å få flere kommuner til å engasjere seg i arbeidet med vanndirektivet, noe som har virket.

Hjalmar Eide, Akershus: Mye tyder på at tidligere vurdering av sjøørretens utbredelse har vært for nøktern, siden det stadig blir oppdaget yngel i flere bekker, det virker dessuten som om den har en svært opportunistisk biologi, selv i bekker som ender som rør ut i sjøen ser ørreten sitt snitt til å forsere under høyvann.

Frognerbekken, inneholder mye brunørret, og skal åpnes takket være et bra samarbeid med Oslo Kommunes Avløpsetat. Det samme gjelder i forbindelse med arbeidet med en stor ringledning for avløp, den såkalte Midgardsormen, der det er muligheter for å få midler dersom man kommer på banen, siden kostnadene er små både i forhold til de totale budsjettene og siden maskiner og utstyr likevel er i sving.

Her har man derfor lykkes med å få milder for biotopforbedrende tiltak i flere bekker.

Leif R. Karlsen Østfold: Mange foreninger og lag er aktive med bekkestell, dette foregår over hele fylket. I tilfellet Ingedalsbekken vil en stor strekning i år for første gang på lenge bli åpnet for fisken, etter at Veivesenet har sørget for å installere terskler i en kulvert vi fra tidligere vet fisken ikke har klart å forsere. I fjor ble det også fanget og flyttet flere dusin gytetfisk for å gi den en god start i et jomfruelig gyteområde lenger oppe i bekkesystemet.

Det dukker stadig opp ”nye” bekker, som på Hvaler, der det opprinnelig ikke var noen, nå er det beviselig påvist ørret i 8 stk.

På Hvaler, og sikkert også i andre små kystnære bekker er det viktig at ikke kommunen legger sine overløpsledninger fra pumpestasjoner til bekkene. Ved regn

kan det bli betydelige utslipp og stor belastning på allerede vannfattige vassdrag.

Sak 8: Videre infostrategi

Det er tenkt å holde et vintermøte for sjøøreten, der lokale foreninger og lag kan legge fram sine prosjekter. NJFF foreslo at et slikt møte kanskje kunne vært lagt til Gjersøområdet, siden det er gjort omfattende arbeider i bekken, og at man har opparbeidet mye erfaring i bekkestell akkurat her.

Fangstdagbøkene for sjøørret er ment å videreføres og vil bli fulgt med interesse.

Felles maler og arbeidsmetode for kartlegging av bekker i fylkene er også et område det er interesse for å arbeide videre med.

Det ønskes fortsatt innspill til aktuelle saker om laks og sjøørret på hjemmesiden, siden sist møte er det lagt ut 20 nyhetssaker.

Moss 7. oktober 2011.

Leif R. Karlsen
leder

Tommy C. Olsen
sekretær